

SUVI MANSIKKASALO / YÖTÖN YÖ PÄÄTTY

Skandien laidalla

Käsivarren suurtunturit ovat Norjassa kohoavan Kõlivuoriston reunaan. Suomen korkein kohta on Håldičohkka (1324 m) Haltin rinteellä. Suomen korkein tunturi on Ritničohkka (1317 m).

Käsivarressa vanha peruskallio kohtaa Skandien nuoren kallioperän. Malla (Gihcibákti) ja Saana (Sáná) ovat muodostuneet peruskallion päälle työntyneistä liuskeista. Tunturien jyrkät pahdat ovat ylityöntölaatan reunoja. Rapautuvasta kalliosta irtoaa ravinteita kasvien käyttöön.

Lyhyt ja kylmä kesä

Kasvukausi on Euroopan lyhyimpiä, vain noin 100 vuorokautta. Vuoden keskilämpötila jää selvästi pakkasen puolelle. Kilpisjärvi on jääkuoren peitossa yli 200 vuorokautta vuodesta. Kesällä aurinko paistaa kaksi kuukautta yötä päivää ja talvella kaamoksen aikaan aurinko ei puolestaan nouse kahteen kuukauteen.

Jäämeri lämmittää

Golf-virran ansiosta Käsivarren ilmasto on huomattavasti lämpimämpi kuin vastaavilla leveyspiireillä muualla maailmassa. Vaikka suurtunturien alue on ilmaston puolesta ankara kasvupaikka, saa maaperän sisältämä kalkki kasvillisuuden kukoistamaan.

Tunturikoivikot

Käsivarren pääpuulaji on tunturikoivu, joka on hieskoivun alalaji. Havupuut eivät näin korkealla menesty. Koivikon lomassa on paikoin reheviä lehtoja, joissa kukoistavat kullerot ja pohjansinivalvatit.

Puutonta paljakkaa

Puuttomalla paljakalla sinnittelevät vaivaiskoivut, pienet pajut sekä uuvanat, sieliköt ja liekovarpiot. Mallan tunnuksessa oleva jääleinikki on vuoristojen ja arktisten alueiden kasvi, joka kasvaa Suomessa vain Enontekiön korkeimmilla tuntureilla. Kalkkikallioilta tihkuvat vedet tuovat ravinteita niittymäisille lapinvuokkokankaille. Niillä viihtyvät muutkin kalkkia vaativat tunturikasvit, kuten tunturikohokki ja lapinalppiruusu.

TUIJA KANGASNIEMI / KÄSIVARREN ERÄMAA-ALUEELLA

Yöttömän yön lentäjät

Tunturiiniityt elättävät perhosia, joiden toukat syövät vain tiettyjä tunturikasveja. Yöttömän yön ansiosta perhoset lentävät lämpiminä päivinä yötä päivää. **Ännjaloanjin luonnonsuojelualue** on perustettu uhanalaisten perhosten turvaksi, eikä sen alueella saa kesäaikana liikkua.

SEIJA OLKKONEN / LIEKOVARPIO

Käsivarren linnut

Käsivarren erämaa-alueen tunnuksessa on kiiruna, joka elää paljakalla ympäri vuoden. Talvella se syö vaivaiskoivun silmuja sekä marjoja ja siemeniä. Kiiruna kaivautuu lumikieppiin, mikä säästää energiaa ja suojaa pedoilta. Tunturien muuttolintuja ovat pulmunen, keräkurmitsa ja sinirinta. Pahtojen jyrkänteet luovat turvallisia pesäpaikkoja piekalle ja tunturihaukalle.

Äärimmäisen uhanalainen naali

Pohjoismaiden tutkijat ponnistelevat yhdessä naalin pelastamiseksi. Naalikantaa pyritään tukemaan siirtoistutuksin, ruokinnalla ja kettuja vähentämällä.

SEPPÖ KERÄNEN / NAALI TALVELLA

Tunturien kirkaat vedet

Käsivarsi sijaitsee vedenjakajalla. Tuntureilta alkunsa saavat purot yhtyvät virroiksi, jotka mutkittavat satoja kilometrejä päätyen Perämereen. Joet ovat uhanalaisten vaelluskalojen, kuten lohien ja taimenien kutuvesistöjä. Vedet ovat karuja ja niissä viihtyvät muutkin viileiden vesien lohikalat, kuten rautu, siika ja harjus.

Saamelainen kulttuurimaisema

Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka kotiseutu ulottuu Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän alueille. Suomessa saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat Enontekiö, Inari ja Utsjoki sekä Sodankylän kunnan pohjoisosat. Saamelaisilla on perustuslainen oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Käsivarren alueella on pitkä saamelainen historia ja lukuisia kulttuuriperintökohteita.

Suurtunturit ovat saamelaisten poronhoitajien arkinen työympäristö. Poronhoitoalueella liikuttaessa tulee välttää porojen häiritsemistä. Jos avaat veräjän, muista sulkea se. Veräjä voi olla myös tarkoituksella auki, jolloin se tulee jättää auki.

SEIJA OLKKONEN / PORO JA SAIVAARA (ČÁIVÁRRI)

KilpisjärviJaKäsivarrenErämaa

Luontoon.fi/Käsivarsi Luontoon.fi/Malla
LUONTOON.FI RETKIKARTTA.FI

Käsivarren erämaa-alue on yksi Suomen 12 lakisääteisestä erämaa-alueesta. Tavoitteena on säilyttää alueen erämainen luonne sekä tukea saamelaiskulttuurin säilyttämistä, luontaiselinkeinoja ja luonnon kestävää käyttöä. Mallan luonnonpuisto perustettiin vuonna 1938 ja Saanaa varjelee kaksi nuorempaa luonnon-suojelualuetta.

#KäsivarrenErämaa #MallanLuonnonpuisto

ISMO PEKKARINEN / TSAHKALJÄRVI JA SAANA

Käsivarsi
Erämaa-alue

Malla & Saana
Luonnonpuisto • Luonnonsuojelualueet

Suomi

Yhteistyötä yli rajojen

Käsivarren erämaa-alue kuuluu Haltin yhteistyöalueeseen yhdessä Reisan kansallispuiston ja Ráisduottarháldin maisemansuojelualan kanssa. Euroopan luonnonsuojelualueiden liitto on myöntänyt Haltin yhteistyöalueelle EUROPARC Transboundary Park -sertifikaatin.

KILPISJÄRVEN LUONTOKESKUS

Käsivarrentie 14145,
99490 Kilpisjärvi
puh. 0206 39 7990
kilpisjarvi@metso.fi
Luontoon.fi/kilpisjarvenluontokeskus

TUNTURI-LAPIN LUONTOKESKUS

Peuratie 15, 99400 Enontekiö
puh. 0206 39 7950
tunturi-lappi@metso.fi
Luontoon.fi/tunturi-lapinluontokeskus

Metsähallituksen reittien ja rakenteiden käyttö yritystoiminnassa on aina maksullista.
Lisätieto: Metsa.fi, Julkaisut.metsa.fi ja Eraluvat.fi.

Mallan luonnonpuisto

Vuonna 1938 perustettu Mallan luonnonpuisto suojelee harvinaisia lajeja ja palvelee tutkimusta. Puiston käyttöä ohjataan järjestyssäännöllä.

Sallittu

- Liikkuminen on sallittua sulan maan aikaan vain jalkaisin ja vain merkittyä reittiä pitkin.
- Lumipeitteisenä aikana saa liikkua omin voimin myös reitin ulkopuolella.
- Telttailu on sallittua vain Kuohkimajärven autiotuvan pihapiirissä.
- Tulenteko on luvallista vain autiotuvan virallisella tulentekopaikalla.
- Lemmikin voi ottaa retkelle mukaan kytkettynä.

Kielletty

- Pyöräily
- Merkityltä reitiltä poikkeaminen sulan maan aikaan
- Metsästys ja kalastus, marjastus ja sienestys
- Lemmikkien vapaana pitäminen
- Moottoriajoneuvojen käyttö
- Koiravaljakolla ajo
- Kivien ottaminen, siirtely ja pinoaminen
- Sotaronmun kerääminen
- Eläinten vahingoittaminen ja häirintä (esim. kuvaamalla)
- Kaikkien kasvien ottaminen tai niiden vahingoittaminen
- Nuotion tekeminen, roskaaminen

TEPPO SALMELA / TUNTURISIILIKÄS

Saanan lehtojensuojelualue ja luonnonsuojelualue

Jyhkeä Saana kohoaa 1029 m merenpinnan ja 566 m Kilpisjärven yläpuolelle. Saanan pahtarinteessä on pieni luonnonsuojelualue, jossa ei saa kesällä liikkua lainkaan. Saanan tunturikoivikossa on lehtojensuojelualue, jonka läpi voi kulkea merkittyä retkeilyreittiä.

SEIJA OLKKONEN / SINIRINTA

Sallittu Saanan lehtojensuojelualueella

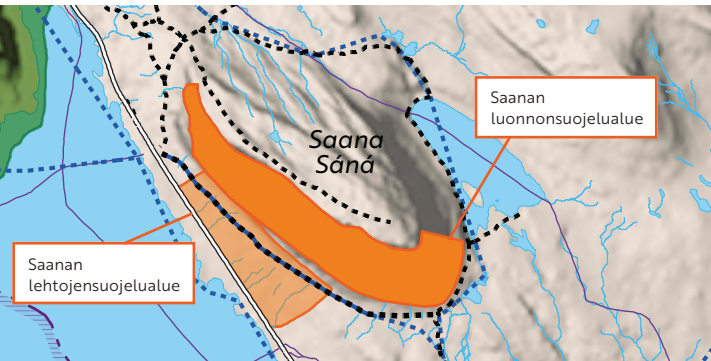
- Omin voimin retkeileminen
- Marjastus ja sienestys

Kielletty Saanan lehtojensuojelualueella

- Leiriytyminen
- Nuotion tekeminen, roskaaminen
- Kasvien ottaminen tai niiden vahingoittaminen
- Eläinten vahingoittaminen ja häirintä (esim. kuvaamalla)

Kielletty Saanan luonnonsuojelualueella

- Liikkuminen 15.5.–1.9. välisenä aikana
- Leiriytyminen
- Marjastus ja sienestys
- Nuotion tekeminen, roskaaminen
- Eläinten vahingoittaminen ja häirintä (esim. kuvaamalla)
- Kaikkien kasvien ottaminen tai niiden vahingoittaminen
- Kivien ottaminen, siirtely ja pinoaminen

Käsivarren erämaa-alue

Erämaalain tavoitteena on erämaisuuden säilyttäminen sekä saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaaminen. Käsivarressa luontoon perustuva elämäntapa ylittää vuosisatojen taakse.

Sallittu

- Omin voimin retkeileminen
- Tilapäinen leiriytyminen lyhyeksi aikaa
- Marjastus ja sienestys
- Onkiminen ja pilkkiminen kalastussääntöjen mukaan
- Suosi retkikeitintä, kuivia risuja ja oksia voi käyttää tulentekoon tarvittaessa

Luvanvaraista

- Kalastus
- Metsästys
- Maastoliikenne
- Liiketoiminta

Kielletty

- Roskaaminen
- Uhanalaisten kasvien vahingoittaminen
- Eläinten häiritseminen tai vahingoittaminen
- Kulttuurijäänteiden ja muinaismuistolain suojaamien kohteiden vahingoittaminen tai tuhoaminen, kivien siirtely tai kasaaminen
- Pitkäaikainen leiriytyminen
- Maapuiden ja tupien polttopuiden käyttö nuotiossa
- Ánnjaloanjin luonnonsuojelualueella liikkuminen kielletty 15.5.–1.9. lajiston suojelun vuoksi.

SEIJA OLKKONEN / KÄSIVARREN ERÄMAA-ALUEELLA

